

Journalistiliiton tekijänoikeusstrategia vuosille 2024–2030

Johdanto

Tekijänoikeus on luovan työn taloudellinen perusta. Tekijänoikeuksista saadut taloudelliset korvaukset ovat tärkeä osa monien jäsentemme tulonmuodostusta. Moraaliset tekijänoikeudet takaavat tekijälle oikeuden tulla tunnustetuksi teoksensa tekijänä ja suojaavat teosta muokkauksilta, jotka vääristäisivät sen sisältöä tai vahingoittaisivat tekijän tai esimerkiksi haastateltavan mainetta. Tässä strategiassa määritämme linjaukset tekijänoikeuksien puolustamiseen ja kehittämiseen liiton eri toimintasektoreilla.

Tekijänoikeusstrategiamme keskeisimmät tavoitteet ovat puolustaa jäsenten oikeuksia, lisätä neuvotteluvoimaa ja edistää oikeudenmukaisia korvauskäytäntöjä

- **Puolustamalla vahvaa tekijänoikeussuojaa**, niin taloudellisia kuin moraalisia oikeuksia.
- **Neuvottelemalla kollektiivisia sopimuksia**, jotka turvaavat jäsenille reilut tekijänoikeusehdot ja oikeudenmukaisen korvauksen teostensa käytöstä ja riittävästi tietoa teosten hyödyntämisestä.
- **Lisäämällä jäsenten tietoa tekijänoikeuksista ja vahvistamalla jäsenten neuvottelutaitoja**. Koulutuksen ja tiedottamisen lisäksi seuraamme teknologian (esim. tekoäly) kehitystä ja jaamme jäsenille ajantasaista tietoa sen vaikutuksista tekijänoikeuksiin.
- **Tukemalla Kopioston toimintaa** esimerkiksi edistämällä Kopioston jäsenjärjestönä sille tärkeitä mahdollisuuksia lisensoida teosten jälkikäyttöä myös uusilla lisensointialueilla (esimerkiksi kotimaisten radio- ja televisiolähetyksen edelleen lähettäminen tai mahdollisesti tekoäly).
- **Vaikuttamalla tekijänoikeuslainsäädäntöön**. Edistämme esimerkiksi luovuttamattomia korvausoikeuksia, hyvitysmaksujärjestelmän uudistamista, yleistä sopimuslisenssiä, tekijänoikeuslain kokonaisuudistusta ja muita lainsäädännöllisiä toimia, jotka vahvistavat tekijän oikeutta kohtuulliseen korvaukseen teoksen eri käyttötavoista (esim. streaming).
- **Toimimalla tiiviissä yhteistyössä** muiden luovan alan järjestöjen kanssa niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla.
- **Auttamalla jäseniä** tekijänoikeuteen liittyvissä ongelmatilanteissa.

Alakohtaiset strategiat

Lehdistö (työsuhteiset)

Nykytila: Lehdistössä valtaosa työsuhteisista työntekijöistä on luovuttanut kaikki taloudelliset tekijänoikeutensa työnantajalle palkkaa vastaan. Moraaliset oikeudet ovat journalisteille tärkeitä. Jäsenet saavat kuitenkin jälkikäytön korvauksia Kopiostolta. Nämä korvaukset jaetaan pääosin apurahoina Jokesin kautta.

Strategia:

- Pyrimme luomaan lehdistöön käytännöt teosten hyödyntämisen raportoinnista ja mahdollisuudesta vaatia lisäkorvausta, jos alkuperäinen korvaus osoittautuu kohtuuttoman pieneksi.
- Korostamme edelleen moraalisten oikeuksien kunnioittamisen tärkeyttä ja autamme jäseniä valvomaan näitä oikeuksiaan.
- Varmistamme, että Kopioston hallinnoimat oikeudet jäävät tekijöille ja että jäsenet saavat jälkikäytön korvaukset Kopiostolta.

Yleisradio (työsuhteiset + Yhtyneet-sopimuksella työskentelevät)

Nykytila: Ylelle työskentelevien jäsenten tekijänoikeuksia koskevat SJL:n ja Ylen väliset kollektiiviset sopimukset. Kopiosto tilittää jälkikäytön korvaukset Ylessä työskenteleville.

Strategia:

- Jatkamme Ylen kanssa keskustelua sopimusten päivittämistarpeista ja pyrimme kirjaamaan yhteiset tulkinnat. Erityisesti tarkastelemme rajanvetoja Kopioston hallinnoimien oikeusluokkien mukaisten oikeuksien osalta sekä laajentuneen nettikäytön merkitystä. Rakennamme toimivan yhteistyön Ylen, Journalistiliiton ja Kopioston välille erimielisyyksien ratkaisussa.
- Varmistamme, että tekijät saavat jälkikäytön korvaukset Kopioston hallinnoimilta alueilta.

Elokuva- ja televisiotuotantoyhtiöt (työsuhteiset)

Nykytila: Suuri osa jäsenistä joutuu luovuttamaan kaikki oikeudet ilman erillistä korvausta. Kopioston oikeusluokkien mukaisia oikeuksia joudutaan luovuttamaan tuotantoyhtiöille ja peruuttamaan Kopiostolle tehtyjä siirtoja.

Strategia:

- Neuvottelemme alalle kollektiivisesti tekijänoikeuksien luovutusta ja korvauksia koskevat sopimusehdot tai vähintään sopimusmallit, joissa tekijöille taataan oikeudenmukainen korvaus teosten hyödyntämisestä, riittävästi tietoa teoksen

käytöstä ja siitä saaduista tuloista sekä mahdollisuus vaatia lisäkorvausta, jos alkuperäinen korvaus osoittautuu liian pieneksi.

- Varmistamme, että Kopioston hallinnoimat oikeudet jäävät tekijöille, että niitä ei siirretä tuotantoyhtiöille ja että jäsenet saavat jälkikäytön korvaukset Kopiostolta.
- Vahvistamme jäsenten kykyä neuvotella itsenäisesti sopimuksia tekijänoikeustietoisuutta lisäämällä ja neuvottelukoulutuksilla.

Kustannustoimittajat (työsuhteiset)

Nykytila: Kirja-alalla on vakiintunut tulkinta, jonka mukaan kustannustoimittajille ei yleensä synny tekijänoikeutta. Kustannustoimittajat tarvitsevat silti tietoa tekijänoikeuksista työssään.

Strategia:

- Tarjoamme kustannustoimittajille tietoa ja koulutusta tekijänoikeuksista.

Itsensätyöllistäjät

Nykytila: Journalistiliiton jäseniä toimii itsensätyöllistäjinä kaikilla liiton edustamilla sektoreilla. Itsensätyöllistäjät sopivat tekijänoikeusehdoista suoraan toimeksiantajiensa kanssa, ja heidän neuvotteluasemansa on usein heikko. Usein itsensätyöllistäjät joutuvat luovuttamaan kaikki oikeutensa kertakorvausta vastaan. Liitto on onnistunut neuvottelemaan muutamia kollektiivisia sopimuksia itsensätyöllistäjien työehdoista, mukaan lukien tekijänoikeudet.

Strategia:

- Neuvottelemme kollektiivisia sopimuksia, joilla turvataan kohtuulliset vähimmäisehdot, riittävästi tietoa teosten hyödyntämisestä sekä oikeus neuvotella lisäkorvauksesta.
- Vahvistamme jäsenten kykyä neuvotella itsenäisesti sopimuksia tekijänoikeustietoisuutta lisäämällä ja neuvottelukoulutuksilla.
- Huolehdimme, että Kopioston hallinnoimat oikeudet jäävät tekijöille, ja että tekijät saavat jälkikäytön korvaukset Kopiostolta.

Muut jäsenryhmät

Nykytila: Eri jäsenryhmien tarpeet vaihtelevat. Jäseniämme työskentelee laajasti erilaisissa media-alan ammateissa ja työpaikoilla.

Strategia:

- Jakamme tekijänoikeustieto on kaikkien jäsenten saatavilla.

- Tarpeen mukaan neuvottelemme kollektiivisia sopimuksia ja tuemme jäseniä yksilöllisissä neuvotteluissa.
- Koulutamme jäseniä pyydettyä erilaisista tekijänoikeusteemoista.

Päivitämme tekijänoikeusstrategiaa tarvittaessa.